

PARTERRE

עתיד הספר | The Future of the Book

עמרי הרמלין | Omri Harmelin

22.11.2025-17.01.2026

בבסיס העשייה של עמרי הרמלין מצויה שאלה עתיקה: מהו הדבר שאנו רואים — ומהו הדבר שאנו חושבים שאנו רואים. ביצירתו נפרש מתח מתמיד בין מראית עין לאמת: האובייקט, לכאורה תמים, עובר טרנספורמציה שקטה, כאשר הספר מתגלה כגוש עץ מגולף, הפעמון שותק, היונה מבשרת לא גאולה אלא אבדון ועוד. בכל עבודה נדמה כי הרמלין מציב אותנו מול רגע של הכרה מטלטלת — הרגע שבו המוכר קורס אל תוך הספק, והדבר שאנו יודעים מאבד את תוקפו.

הרמלין, יליד דרום אפריקה, יוצר גוף עבודות שמבוסס על חומריות מדויקת ומאופקת, אך גם על הומור דק, אירוניה מוסרית, ושאלות על אמת, ייצוג ותודעה. הוא חותר תחת מושגי האוטנטיות, ומציע לצופה לשהות במקום של אמביוולנטיות: לא לבחור בין אמת לשקר, אלא להכיר בשבריריות של ההבחנה עצמה.

הרמלין משתמש במונח מימזיס — לא כייצוג ריאליסטי בלבד, אלא כמנגנון כפול של חיקוי. במבט ראשון נדמה שהפסלים מבקשים לדמות את העולם: ספרים ישנים, מדויקים בפרטיהם, מונחים על מדפים מעץ; יונה מפוחלצת נושאת עלה של זית; פסל ראש מבטון נושא שרידים של תרבות מערבית. אך ברגע השני מתברר כי החיקוי אינו אלא מלכודת. הספרים מגולפים מעץ אחד, אינם נפתחים, אינם מכילים תוכן לכאורה. היונה, שמאז הסיפור המקראי נושאת בשורה של גאולה, מונחת במקום נסתר ללא מוצא — ונהפכת ל"יונה פאטאל", סמל לתקלה מוסרית.

המימזיס, אצל הרמלין, אינו נאמן למציאות אלא חושף את השקר שבה. זהו מימזיס כפול: חיקוי של חיקוי שמטרתו לערער על עצם האפשרות לדעת, להחזיק באמת יציבה, או להבדיל בין מראה למהות.

בסדרת Books (2024–2025) הופך הרמלין את הספר לאובייקט פיסולי טעון, דמוי-קדוש. כל ספר מגולף מגוש עץ אחד, נושא כותרת דמיונית שמעניקה לו זהות פיקטיבית אך משכנעת. השמות: In the beginning, the – end; Truth's Last Breath; Mankind Happened, Responsible; Reliable; The Well, The Wall פועלים כמו פתיחים לנרטיבים שלא נכתבו מעולם, ומזמינים את הצופה להשלים אותם בדמיונו.

הרמלין מתייחס לספר לא כאל מאגר של ידע, אלא כאל פסל של פוטנציאל. הכותרת היא הלחיצה הראשונה, "הלחיצת יד" עם הצופה – אך הקריאה לעולם לא מתממשת. במקום ידע מתקבלת דממה. הספרים נראים כאילו עברו מסע ארוך – כריכות סדוקות, צבעים דהויים, סימני זמן — אך כל אלה מגולפים ומצוירים בעדינות גמורה. היופי המדומה מייצר חוויה של דחייה ושל משיכה: המבט מבקש לגעת, לפתוח, לקרוא, אך נענה בשתיקה, והצופה נשאר עם רעיון סגור ובלתי מושג. את מי מאיתנו לא מכיר את התחושה של ספר שעוד לא נקרא, מונח בספריה כהבטחה לידע או לאושר שתמיד נדחה.

הכותרת I Agree to the Above Terms and Conditions | מנסחת אחד המהלכים החדים ביותר של האמן. זהו פסל המורכב משלושה ספרים הניצבים יחד ויוצרים משפט. "אני מסכים לתנאים" – ההצהרה התמימה ביותר של העידן הדיגיטלי, הנעשית מדי יום ללא מחשבה, היא בעבור הרמלין רגע מוסרי שיש לחשוב עליו: ההסכמה לשקר, להשתתף במנגנון שאיננו מבינים, ולהתחייב התחייבות זעירה. הספרים, צבועים בצבעים של סמכות – שחור, זהב, ירוק – מבקשים מאיתנו להרהר בחופש המדומה שבתוך מערכת של ציות עיוור.

PARTERRE

עתיד הספר | The Future of the Book

עמרי הרמלין | Omri Harmelin

22.11.2025-17.01.2026

גם בעבודות אחרות ניכר אותו עיסוק מוסרי. ספת העור המדומה ועליה מונח ספר וכותרתו Shared Reality, מפתה אותנו לשבת בה, כך גם ספסל קריאה ועליו ספר עץ. הרמלין משחק כאן במתח בין הנראות הגבוהה של התרבות לבין הפופולרי, בין חכמה מדומה של כריכה קלאסית לבין ריקנות תוכנית.

בעבודה In the beginning, the end מציג הרמלין ספרייה של עשרים ושבעה ספרים. כל סדרה מייצרת את משפט הפתיחה של רומן אייקוני – מ־Call me Ishmael ועד It was a pleasure to burn. הספרייה היא אנדרטה לפתיחה, לרגע שבו הסיפור מתחיל. משפטי הפתיחה של כל אחד מהרומנים הללו, מכילים במובן מסוים את הסיפור כולו. באופן זה הספרייה היא לא רק שימור אלא גם תמצית של פוטנציאל. היא מייצגת את תנועת הקריאה עצמה: ההבטחה שמשהו יתרחש, אך לעולם לא יושלם.

Bell הוא פעמון שממנו משתלשלת נוצה במקום הלשון המתכתית. הפעמון מאבד את קולו, אך הצופה עדיין "שומע" אותו בדמיון. זהו שוב אותו מנגנון גשטלטי שבו המוח משלים את החסר. הפעמון, כמו הספר, מתקיים בין חומר לדמיון וניתן אפילו לשמוע אותו מהדהד בראש. Whale Tail – הוא סיפור (tale) על לווייתן, הזנב מבצבץ מתוך דלי, כאילו נלכד בין שני עולמות: הימי והיבשתי, המציאותי והמיתולוגי. דימוי זה מהדהד את מובי דיק, את סיפורו של נח, ואת עצם ההיקסמות האנושית מן הבלתי נראה, המאיים, המסתורי.

אחת הדמויות המרכזיות בעולם הדימויים של הרמלין היא פינקו – פסל ראש מבטון וברזל, מוט פלדה חודר את פניו משני צדדים, כאילו ננעץ בו "אף השקר". החומריות – בטון ופלדה – מאזכרת יסודות בניין, והופכת את הדמות לאנדרטה לשקר כמבנה יסוד של התרבות. הגרסה של וולט דיסני לפינקו, שהפכה את הדמות למתוקה וחסרת סכנה, מתחלפת אצל הרמלין בגרסה קודרת: שקרן קטן שהפך לארכיטיפ של האדם העכשווי הבנוי מיסודות שקריו.

הכותרת Truth's Last Breath חוזרת פעמיים בגוף העבודות של הרמלין. פעם כספר חרוך, ופעם כספר זקוף על הקיר. זהו סמל לא רק לאובדן האמת, אלא גם לניסיון נואש לשמר אותה כמיתוס אחרון. הספר כבר אינו נפתח, אך הוא עדיין נושם. או אולי גוסס. במובן זה, העבודות של הרמלין מהדהדות שאלה עכשוויות על טבעו של הידע בעידן של פוסט-אמת. האם יש עוד מקום לספרים, למילים, לאמונה בתוכן? או שכל שנותר הוא האובייקט, הקליפה, הזיכרון של דבר שהיה פעם משמעותי?

המבט בעבודות של עמרי הרמלין איננו רק אסתטי אלא מוסרי. הוא דורש מן הצופה אחריות – לזהות את השקר, אך גם להכיר בעצם קיומו כחלק בלתי נמנע מהחוויה האנושית. כל עבודה מציבה אותנו מול מראה שבה האשליה איננה טעות אלא כלי למודעות.

הרמלין לא מטיף לחזרה אל האמת, אלא מזמין אותנו להישאר במרחב הביניים – המקום שבו "זה לא זה", כפי שהוא עצמו מתאר, המקום שבו אנו אומרים "אה, זה לא ספר", ואז מבינים שאולי דווקא שם, בין האשליה לחשיפה, מתרחשת החוויה האמיתית של ראייה.